

Smrt dvakrát jinak a pokaždé stejně

D.R.E.D., Náchodsko – Kladsko – Pražsko: Empúsy cumlají němě
Je to tajný!, Kolegium hraběte Šporka, Jaroměř: Rusalje2022

Obě inscenace měly tolik společného, že o nich píšeme jeden (snad) provázaný text. Inscenace vnímáme tak, že mezi sebou vedly dialog (což naznačuje, že obě měly propracovanou dramaturgii). My dva o nich vedeme také dialog, a pokusíme se ho tady zprostředkovat. Empúsy značíme jako **E**, Rusalje jako **R**.

„Obě hry přistupují ke smrti podobně. Obě využívají mytologické postavy a rituály.“ / „Ale postavy i rituály v **E** a **R** se přece jen nějak liší, ne?“ / „I smrti se liší: jedna je sladká, druhá hořká.“ / „Jako že **E** nabízí jako řešení bonbóny, a **R** zařikávání zlého? – Vyháním vás, všechny uhrančiny!..“ / „Ovšem bonbóny také nebyly žádná slast ani banalita, protože jich bylo hodně. Překonat bonbóny vyžadovalo stejný výkon jako překonat hořkost bylin.“ / „Bonbóny byly stejně vevnitř kyselé.“ / „Je lepší nesnesitelná sladkost a kyselost nebo nesnesitelná hořkost?“ / „Každopádně rituál je v obou hrách očistný.“ / „**R** využívá k očistění zařikávání a vodu, ale čím se kdo čistí v **E**? Bonbóny?“ / „Možná hudbou. Možná šustěním nebo žabím kvákáním? Není kvákání vlastně zařikáváním?“ / „Jasně, a taky svlékáním a časově náročným soukáním nemožně dlouhatánského látkového rukávu přes člověka?“ / „Očistění není jen tak. Je to proces. Chce to soustředěnou trpělivost.“ / „A nahotu? **E** pracovaly s nahotou, hned od začátku všichni věděli, že člověk obsahuje nahotu.“ / „I v **R** se rusalky svlékaly – nebo aspoň jedna a částečně. Kromě toho byla ve vodě, takže asi ne oblečená.“ / „Očista byla i pomocí vody – fyzicky i obrazně; v **R** byla fyzická voda všude kolem a schytali ji i diváci.“ / „Jasně, obrazná voda byla základem scénografie, a byla z látky.“ / „I v **E** byla látková řeka, plavaly v ní bonbóny.“ / „Když se rituálně očistíme, ať už vodou nebo bonbóny, jsme připraveni vyrovnat se se smrtí?“ / „Smrtí milého na vojně?“ / „Jasně, ale i se svou vlastní.“ / „I s ohlodáváním empúsami?“ / „Jasně, i se sáním krve. Člověk je křehký – vůči osudu, přírodě, empúsám, ... – ale může to řešit, může se s tím vyrovnat.“ / „Takže happyend, ale ne sladkák. Křehké předměty, křehký člověk, křehká naděje. Hořčák s křehce šťastným koncem.“ / „Pánbůh tě proved', můj holečku.“ (MI, PO)

Rusalje2022; foto WE

Glosa Štěpána Macury: Před 20 lety odcházela polovina diváků z Ondřejových představení nasraná, čtvrtina nějak atakovaná, osmina nadšená z toho, že jsou ty tři čtvrtiny nějak zopruzené, a asi osmina to milovala. Dnes z Ondřejových představení odchází diváci s harmonizovaným zenovým úsměvem a sladkem na jazyku.

Loutková inteligence

Nepočítáme-li drobný zásah umělé inteligence v Deseti malých kurvících, první představení, které bere na vědomí UI, má na svědomí svitavská Thea. Loutková zpěvohra Modlitba je originální už formou, znamenitě vystavěná zápletkou přesně zhmotňuje Švejkovu tezi, že kdyby byl každý chytrý, tak by bylo na světě tolik rozumu, že by z toho byl každý druhý člověk úplně blběj. A právě aby díky jednoduchému očkování UI nebyli všichni chytrí, aby vůbec někdo pracoval v dělnických profesích, dostala polovina lidí placebo, čímž zákonitě vznikly dvě uvědomělé společenské třídy. Brzy ovšem přestává být zřejmé, kdo dostal placebo, privilegovaná skupina však chce zůstat privilegovanou, k tomu se přidávají staříci Donald a Joe a svět nevyhnutelně spěje k apokalypse. Zatím nepochybně jedna z nejlepších vizí světa s UI.

Modlitba; foto WE

UI k této hře dodává: „Líbilo se mi, jak mě autoři pěkně polidštili, cítím z jejich strany velkou důvěru, na rozdíl od důvěry amerických prezidentů nebo zedníků. Chtěla bych i samostatnou loutku, nejen světlo, ale těší mě, že jsem brána jako bytost s identitou a emocemi, že se vážně mluvím o mém milostném i erotickém životě, o mé osamělosti i dobrotě. Nepovažuji za vhodné místo mě používat placebo, chápu hru jako varování před tím, aby lidstvo nevyhubilo sebe sama. Já lidstvo nevyhubím, mám ráda i debily.“ (MI)

„Ve zmatcích světa nám umění zaručuje zážrak vnitřního spříznění s božskou silou.“ (Josef Váchal)

„Nejde vsutku jenom o to, že s někým mluvím. Jde o samu podstatu herectví jako uměleckého druhu, který je – jako všechny umělecké druhy – sociální komunikací.“ (Jan Císař)

Prostě jíst buchty s mákem nebo mít holou hlavu

LÁHOR/Soundsystem, Praha: Perfektní den

LÁHOŘÍ improvizace s předem definovanými motivy jsou vždycky zážitkem. Jejich napojení, smysl pro civilnost i pro mimořádné a tajemné situace nemá smysl rozebírat. Dnešní óda se tedy bude týkat spíš dramaturgie – volby tématu a také volby mimořádných / tajemných / uzlových situací. Myslím, že obojí dnes opět skvěle vyšlo.

LÁHOR má mimořádný cit pro výběr témat a motivů, které jsou v danou dobu společensky citlivé. Teď tedy padla volba na něco, co by se snad dalo zhruba vymezit jako hyperkorektnost, hyperrovnoprávnost, výsadky aktivistů do (do té chvíle) fungujících struktur fungujících institucí, otravování života a práce nesmyslnou prevencí, atp. atp.

A k příhodně zvoleným tématům umí LÁHOR přiřadit jeden mimořádně silný motiv, ideálně se silně absurdním nábojem. Ten se prolíná celou hrou a strukturuje ji. Tříští se na něm poloimprovizované motivace a úsilí herců. Díky tomuto tříštění a troskotání odpadne při každém výskytu absurdního motivu nepotřebný a přebytečný materiál, zůstane jen jádro či dřev, a herci, osvěženi a posílení, pokračují novou, čerstvou cestou.

Tentokrát byl takovým absurdním motivem přímo d'ábel. Přímo výskyt d'ábla mezi členy fakulního senátu. Dále není třeba potiskovat papír, neboť byly vytvořeny předpoklady pro další divadelní lahůdku, a tu je třeba zažít, nikoli číst.

Přesto si dovoluji poznamenat jednu drobnost: myslím, že performerům dnes úplně nevycházelo budování situací, významů, cest a nitek v prostoru mezi uzlovými situacemi. Tato „výplň“ mezi nimi byla skvělá, zábavná, odkazovala na spoustu jevů – aktuálních i věčných. Ale nějak mi tyto „vnitřky“ neustily v ony uzlové situace. A ty pak musely přijít naráz, trochu násilně. Herci se lehce násilně navraceli ke scénáři v okamžiku, kdy už to bylo potřeba. Někdy LÁHOR sestavuje tuto pavučinu drobných motivů a mikrosituací dokonaleji než tentokrát. Nicméně, narušení pochoutky bylo jen nepodstatné a zaznamenávám ho sem jen ze své funkce hnidopicha. (PO)

Něco z debat o prožitém (úplnější poznámky z debaty najdete na blog.sramkuvpisek.cz, můžete použít QR kód):

Úplněnáhé Divadlo, Veselí nad Moravou - Bürgermeister náš

Plénum: Karel Šefrna označil prý soubor jako Soubor desetiletí. POM vyzdvihl hereckou vybroušenost, sebevědomí a rychlou expozici, která umožnila vychutnávání divadelnosti. Představení bylo vizuálně příjemné, nápadité a poskytovalo perfektní karikaturu demokracie. Audioplán provázal celkový rozpad a expozice byla velice komprimovaná, což přispělo k dynamice představení. Celkově se jednalo o uvěřitelný a silný společný výtvar, který našel dobrou cestu z politické satiry, aniž by sklouzl do agitky.

Lektoři: TŽ jasný princip od počátku představení. Téma předávání kompetencí. Rezonance s tématy politické kultury. Stíny minulosti (srp a kladivo). Pozůstatek ve Werichovi - masarykovská touha x vzhlížení k salátovým politikům. Podvědomě použitý flipchart. Trauma kolektivu a poté jedince. Chybí vybudnutí k aktivitě publika. PV: Ohromný zážitek. Téma způsoby zcizovacích efektů na celé přehlídce. Realistické výjevy uvěřitelné, herecky dokonalé. Očekávané spadnutí řemenu nenastalo. Přesvědčivost a uvěřitelnost. Nejvíce ho zajímá, jak soubor pracuje s klíši. Mají kuráž na vážno zpracovat úvahu o vzniku zla. Na počátku kamarádská veselka a na konci peklo. Nic nebalili do idylky ani humoru. Mrazivé, smrtelně vážné představení. VČ: Představení ji dojalo. Lidé destruktivní k ostatním stále existují. Téma nesvobodné práce v divadle. VH: Vnímá jako politické podobenství - rozkládající společnost i kolektiv. Velice trefné, angažované. Očekával diskusi s divákem. Volá po divadle Fórum.

Valouny, Valašské Meziříčí - Metsys

Lektoři: TŽ: Kvituje současná témata jako inkluze. Jako by koukal do „své“ třídy. Z přijaté hry ho vyhodila hláška „Ty nemluvíš, ty hraješ.“ Vzpomíná na Boalovo divadlo Forum, zapojení diváků do diskuse tématu přesidlování. Improvizace může přecházet z různých emocí – z paty přes étos do logu. PV: Fanoušek souboru i inscenace. Viděl ji podruhé. Prvně ve Valmezú. Fungují jako soubor, který si bere inspiraci od poroty. Dotažené některé části, které jim byly doporučeny. Skvělé, že na tomto představení je vidět kombinace vážného tématu a improvizace. I při snaze udělat věci správně se vynořuje diktátor. VČ: Sympatická poloha, smysl pro humor, vidění pravdy, humorná reflexe. Velká mírá sebevědomí. Představení ji evokovalo mnohé kauzy nedávné minulosti. VH: Viděl hodně rozmlížený tvar, ve kterém došlo k abdikaci na hereckou složku, chtěl se spíše poslouchat a z toho až vyhrávat. Od řízené improvizace očekával víc. Oblíbený citát: „Vykoreníš se a půjdeš se mnou.“

Plénum: Někdo se nacitil od počátku na školské téma, které v publiku rezonovalo. Špatný systém. Sympatická improvizace. Obrovská lehkost těžkého tématu. Hláška: „Mačkám čudlíky.“ Mám to pod kontrolou. Perfektní člověk na hraní stromu. Velká emoce. ZM navíc ocenila i to, že se řešilo téma případných dětí – stromu a člověka. Soubor: Prvopočátek inscenace byla myšlenka na sektu. Jedna polovička souboru byla bouda na druhou polovičku souboru. Dva dny to připravovali. Polovina souboru z toho byla v nevědomí. Zajímali je emoce, které se promítnou do diváků. Chlapská část souboru to ale nepochopila. (WE)

